

Prostřednictvím integrativní přehledové studie z prostředí novorozeneckých a pediatrických jednotek intenzivní péče a standardních dětských pracovišť bylo prokázáno, že více než 50 % dětských sester vynechává během poslední směny minimálně jednu či více ošetřovatelských činností (8). Tyto poznatky jsou podloženy rovněž nejnovější americkou studií, ve které se uvádí, že dětské sestry neprovedly během poslední směny ošetřovatelské činnosti jako edukace pacientů a jejich rodin, komunikace s pacienty a jejich útěcha, poradenství kojícím matkám a příprava pacientů a jejich rodin na propuštění. Naopak mezi nejméně často chybějící ošetřovatelské aktivity patřily především léčebné výkony, a to péče o dutinu ústí a kůži, léčba bolesti, pravidelná hodnocení invazivních vstupů a hygiena rukou (6). Dané výsledky potvrzuje i pilotní studie provedená v českém prostředí z osmi nemocnic zajišťujících pediatrickou lůžkovou péči, kdy až 84,8 % dětských sester nevykonalo během své poslední směny alespoň jednu či vícero ošetřovatelských činností (7). Nutno však podotknout, že data v této studii byla sbírána během ledna až března roku 2021, kdy mohly být výsledky ovlivněny pandemií covidu-19. Cílem našeho příspěvku proto bylo zjistit, jaké jsou nejčastější chybějící aktivity/činnosti a zároveň zmapovat její důvody na dětských lůžkových pracovištích v České republice mimo nouzový stav pandemie.

Metodika

Deskriptivní průřezová studie byla zrealizována v červnu až listopadu roku 2021. Šetření se zúčastnilo 216 dětských sester z pěti zdravotnických zařízeních poskytujících lůžkovou péči dětem ve věku 0–18 let (distribuovaných: 276; návratnost: 77,7%). V rámci zařazovacích kritérií byly pro realizaci studie vybrány prostřednictvím účelového výběru sestry, které: pracovaly na lůžkových pracovištích; poskytovaly péči dětem ve věku 0–18 let a udělily informovaný souhlas. Vyřazeny pak byly ty, které: zastávaly vedoucí pozici a/nebo pracovaly na odděleních neonatologické péče nebo na jednotkách intenzivní péče o novorozence.

Ke sběru dat byl využit nástroj MISSCARE Survey-Pediatric (5)/Chybějící ošetřovatelská

péče v pediatrii. Povolení k překladu a použití nástroje bylo získáno od autorů v lednu 2019. Pro jeho překlad byla zvolena metoda lingvistické validizace Wild et al. (9), jakožto součást vnitřního grantového projektu Fakulty zdravotnických věd v Olomouci (IGA_FZV_2021_013: Chybějící ošetřovatelská péče a charakteristika pracovního prostředí sester v pediatrii). Studie byla schválena etickou komisí Fakulty zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci (č. EK – UPOL 30543/1070-2021).

Nástroj MISSCARE Survey-Ped je určený pro hodnocení chybějící ošetřovatelské péče na dětských pracovištích. Skládá se ze 46 položek seskupených do dvou částí. V části je zahrnuto 29 položek, které interpretují jednotlivé ošetřovatelské činnosti, které dětské sestry nejčastěji vynechávají. Odpovědi jsou v této sekci zaznamenávány prostřednictvím 5bodové Likertovy škály s možnostmi od 1 („nikdy vynechána“) po 5 („vždy vynechána“), včetně možnosti 0 („nevztahuje se ke konkrétními pracovišti“). V části B jsou pak zaznamenávány odpovědi prostřednictvím 4bodové Likertovy škály s možnostmi od 1 („žádný důvod“) po 4 („velmi závažný důvod“). Tato část pak ilustruje nejčastější důvody chybějících ošetřovatelských činností. Součástí sběru dat byly rovněž sociodemografické údaje, které zahrnovaly proměnné, jako je věk a vzdělání sester (včetně specializace), počet běžně odpracovaných hodin a délku praxe na pozici sestry celkově, ale i na současném pracovišti.

Data byla zpracována ve statistickém programu SPSS 25.0, a to prostřednictvím deskriptivní statistiky (průměr, SD, procentuální skóre). Průměrná a procentuální skóre byla vypočítána na základě doporučení autorů nástroje (5). Vnitřní konzistence české verze nástroje byla v rámci pilotní studie 0,973 (7), přičemž v námi provedeném výzkumu dosahovala hodnoty 0,916.

Výsledky

Výzkumný soubor tvořilo 216 dětských sester. Jejich průměrný věk byl 45 (± 9,36) let (rozmezí 20–66 let). Nejvíce dětských sester mělo středoškolské vzdělání (71,3 %), 13 % absolvovalo vyšší odbornou školu, 12 %

bakalářský studijní program a pouhých 3,7 % mělo magisterské vzdělání, či vyšší. Až 88,5 % sester udala více než 30 běžně odpracovaných hodin za týden, což reprezentuje práci na plný úvazek. Délka praxe na pozici sestry celkově se pohybovala v rozmezí 1–46 let (23,8 ± 10,39) a délku praxe na současném pracovišti v rozmezí 1–41 let (M15,4 ± 10,81).

Prevalence, charakter a nejčastěji chybějící ošetřovatelské aktivity

Celková prevalence chybějící ošetřovatelské péče byla 48,1 %, přičemž až 92,1 % dětských sester vynechalo během poslední směny alespoň jednu ošetřovatelskou činnost. Průměrně sestry neprovedly během poslední směny 12,1 ošetřovatelských činností uvedených v grafu 1.

Z výsledků si můžeme všimnout, že nejčastěji chyběly ošetřovatelské činnosti jako posouzení činností, které jsou přisuzovány rodinnému příslušníkovi/opatrovníkovi (např. dopomoc dítěti, volnočasové aktivity, dohled nad dítětem...) (73,1 %) a podpora neuropsychického vývoje dítěte s ohledem na jeho věk a klinické podmínky (např. neonatální péče, kognitivní a relační vývoj dítěte či dospívajícího jedince) (68,5 %). Nejméně pak chyběly činnosti jako reakce na signalizační zařízení anebo alarm do 5 minut (např. monitor, infuzní pumpy, ventilátor) (28,2 %) a léčba bolesti pomocí farmakologických nebo nefarmakologických intervencí dle protokolu (ordinace lékaře) (23,6 %).

Důvody chybějící ošetřovatelské péče

Nejvýznamnějším důvodem chybějící ošetřovatelské péče v České republice bylo napětí nebo komunikační problémy ze strany ostatních služeb anebo oddělení (76,4 %); nejméně významným pak byl nedostatečný počet sester na pracovišti (60,2 %). Z hlediska jednotlivých oblastí rozdělených dle originálních autorů (5) se jednalo především o doménu komunikace, která bylo vyhodnocena jako nejvíce problematická (72,6 %).

Diskuze

Prevalence chybějící ošetřovatelské péče vnímaná dětskými sestrami v České republice